

DE TEUGEL.

I.

Onze stelling is, dat het Concurrentie-
stelsel niet op stal kan worden gezet, maar
dat het niet uit mag rijden zonder teugel.

Deze stelling rust voor ons op de Hei-
ge Schrift.

In die Schrift staat de wetgeving opge-
teekend, die God aan Israël gaf; een wet-
geving die, als aan Israël gegeven, voor ons
niet als wetgeving geldt, maar tevens, als
door God gegeven, de vaste beginselen aan-
wijst, waarvan ook wij hebben uit te gaan.

In die wetgeving nu vinden we o. m.
dit tweerlei beginsel, én dat het Concurrentie-
stelsel niet is afgeschaft, én dat het een
teugel ontvangt.

Dat dit laatste geen oppervlakkig zeg-
gen, maar eene diep in heel deze wetgeving
gefundeerde waarheid is, zullen we in korte
trekken aantoonen.

En dan sta op den voorgrond, dat met
name de beschikking over het land op geheel
afzonderlijke wijze geregeld was, en dat het
eigendomsrecht op dit land, wel verre van
volstrekt vrij te zijn geregeld, integendeel
zeer sterk door de ordinaantien Gods be-
perkt was.

Toen het Israëlitische volk de landstren-
ken aan de beide zijden van den Jordaan
veroverd had, gold niet het recht van den
sterkste, zoodat de soldaat het stuk land
hield, dat hij veroverd had; maar al het
veroverde land moest worden opgeleverd
aan den Veldheer en den Hoogepriester.

En evenmin als hier het recht van den
sterkste gold, zoomin gold ook het recht
van den rijkste. Het veroverde land toch
werd niet aan den meestbiedende verkocht,
maar onder alle huisgezinnen, families, ge-
slachten en stammen gelijkelijk verdeeld.
En verdeeld niet bij gunst, maar naar
het lot.

Het beginsel, waarvan God de Heere bij
deze wetgeving uitging, was derhalve, dat
alle gezinnen, families en geslachten, een met
hun getalsterkte overeenstemmend stuk land
moesten bezitten, waarvan ze leven konden.

Niet een groot-grondbezit, met heele
stroken lands in enkele handen, en anderen
hulpeloos en broedeloos bij den weg staande;
maar het land voor allen, en allen uit het
land hun brood trekkende.

Duidelijk lag hier alzoo in uitgesproken,
dat de Goddelijke wijsheid een afzonderlijke
regeling van den landeigendom, in onder-
scheiding van den eigendom van losse goe-
deren, noodzakelijk keurt, en dat alzoo een wet-
geving als de onze, die land en roerend
goed grootendeels over één kam scheert, in
strijd is met de beginselen, ons in de
Heilige Schrift onderwezen.

Op dien grond hebben we dan ook, toen
de landnationalisatie aan de orde kwam,
onverholen uitgesproken, dat in het stellen
dezer quæstie ongetwijfeld een volkomen
gerechtvaardigd protest lag tegen de onwijze
regeling van onze agrarische toestanden.

De agrarische eigendom, en we ver-
staan niet, hoe Christenen, die op den
grondslag van Gods Woord staan, hier-
over anders kunnen oordeelen, de agrarische
eigendom moet op afzonderlijke wijze in
verband met de geheel eigen bestemming van
den bodem geregeld worden.

Dit klemt uiteraard niet voor hen, die
of niet of niet dan onder benedictie van inven-
taris in de Heilige Schrift gelooven; maar het
klemt wel, en moet klemmen voor elk Chris-
ten, Gereformeerd of Rooms, Hervormd
of Lutherisch, die met ons gelooft, dat de
beginselen, waarop de Israëlitische wet-
geving rust, niet door Mozes uitgedacht,
maar door God aan Mozes geopenbaard
zijn.

Doch er is meer.

Niet alleen toch, dat de agrarische rege-
ling een eigenaardig en bijzonder karakter
droeg, en niet op het recht van den sterk-
ste, noch op het recht van den rijkste,
maar oorspronkelijk op gelijkmatic en even-
redige verdeling van den bodem onder de
gezinnen berustte, doch zelfs was er van
eigendom, in den zin van het Romeinsche
recht, ten opzichte van den bodem onder
Israël, geen sprake.

Wat de Israëliet over den bodem had, was
feitelijk geen eigendoms- maar alleen een
gebruikrecht.

In Lev. 25: 23 spreekt Jehovah uitdruk-
kelijk aldus: »Het land is mijne, en gij
zijt vreemdelingen en bijwoners bij Mij.»

Dit nu was geen phrase, maar de grond-
slag van het rechtsinstituut. De Israë-
lieten woonden op land van God. God was

hun landheer, niet een mensch. Hem hoorde
het land toe, en de Israëliet mocht er op
wonen, en het gebruiken, maar niet an-
ders dan onder die bedingen en die voor-
waarden, waaraan God dit recht van bewoning
en gebruik gebonden had.

De dienaangaande gemaakte bepalingen
nu kwamen in hoofdzaak hierop neer, dat
men ten eerste van zeven jaren slechts zes
jaren gebruiksrecht had. Eén van de zeven
jaren behield God als eigenaar het land aan
zich. Dan mocht het niet bebouwd worden.
Het was een Sabbathsjaar. Een jaar der
stilheid. Een bepaling, die allerminst op
willekeur berustte, maar die de waarheid
inhiel, dat één geslacht het land niet mocht
uitputten, daar het land ook voor de komende
geslachten was.

In de tweede plaats werd bepaald, dat
een gezin het stuk land, dat het ontving,
wel in tijd van nood vervreemden kon,
maar onder het beding, dat het, als de
periode van 7 x 7 + 1 jaren omging,
weer van rechtswege en zonder eenige ver-
goeding terugkwam aan het oorspronke-
lijke gezin.

De concurrentie werd dus toegelaten.
De een werkte beter en verstandiger dan
de ander. Van een gelijk stuk land wist
de één te leven en over te houden, terwijl
de ander er zelfs niet van leven kon en te
kort schoot. Er heerschte alzoo geen kunst-
matige gelijkheid. De één was armer, de
andere rijker. Zelfs kon verwaarloozing oor-
zaak worden, dat een gezin tijdelijk zijn
erf kwijt raakte.

Maar al werd deze concurrentie toegela-
ten, zoodat de één een tijdlang een dubbele
portie had en de ander op straat stond, als
gevolg van plichtverzuim en onverstand, toch
werd van den anderen kant aan deze concu-
rentie paal en perk gesteld. De concurrentie
ontving een teugel. En wel dezen teugel, dat
als het Jubeljaar intrad, het vervreemde
grondstuk onbezwaard terugging op het
gezin, dat het oorspronkelijk bezeten had.

Hierin nu schittert Goddelijke wijsheid.

Op die wijze toch werd voorkomen, dat
de tijdelijke zonde van het hoofd van
een geslacht altoosdurend op de nakome-
lingen van datzelfde geslacht drukken zou.
Binnen uiterlijk 7 maal 7 jaar kreeg het
verarmde geslacht zijn stuk land vanzelf
zonder prijs terug.

Die 50 jaren kwamen overeen met een
menschelijke leeftijd, en zoo mag gezegd, dat
de gevolgen van een onverstandige ver-
waarloozing nooit drukten op het vol-
gende geslacht.

Ja, meer nog, die termijn was toch in de
meeste gevallen een veel kortere. Wie zijn
land vervreemde 40 jaar vóór het Jubel-
jaar, kreeg het reeds na 40 jaren voor niet
terug.

En zoo ook wie het vervreemde 30,
20, 10, 5 jaar vóór het Jubeljaar, ontving
het terug binnen dertig tot vijf jaar.

Feitelijk verkocht men dan ook niet het
land. Dat kon niet. Want eigendoms-
recht op het land had alleen de Heere.
Neen, wat men verkocht was de gemiddelde
opbrengst van het land, over: zooveel
jaar als nog overbleef eer het Jubeljaar
kwam.

Stel de opbrengst van een stuk land
werd geschat op tien Sikkelen, en het
Jubeljaar kwam over twee jaar, dan be-
taalde de koper twintig Sikkelen. Maar
duurde het nog 30 jaar eer het Jubeljaar
inviel, dan betaalde hij voor datzelfde land
zestig Sikkelen.

Op die wijs was er en zekere vrije
speling van de concurrentie tusschen den
nijveren en tragen, en den zorgzamen en
slordigen landman en tegelijk vastheid van
regeling om den socialistischen trek, telkens
na verloop van zeker aantal jaren, weer
tot zijn recht te laten komen.

Zoodra het Jubeljaar in het land kwam,
werd elk gezin, voor wat het landbezit
aangaat, weer even rijk als te voren; en de
concurrentie werd wel toegelaten, maar ze
moest elke halve eeuw weer van voren af
aan beginnen.

Maar zelfs hiertoe bepaalde zich de aan-
gelegde teugel niet.

Bij de gelijke verdeling, en de terugkeer
van die gelijke verdeling in het Jubeljaar
kwam namelijk in de derde plaats nog het
dusgenaamde recht van lossing.

Ook dit recht was schoon ingericht.

Vooreerst toch gold de bepaling, dat als
een Israëliet verarmd was, en uit nood zijn
land had moeten verkoopen, een zijner fami-
lieleden als *losser* moest optreden, om het
stuk land voor hem vrij te koopen.

Maar ook ten andere, dat hij, zoo geen
zijner familieleden dit deed, en hij kreeg
zelf weer geld, ten allen tijde het recht van
weder inkoop had.

De verkoop was dus nooit volstrekt, en
elk koper wist, dat het gekochte hem elk
oogenblik weer kon worden afgevergd, en
dat hij het dan moest afgeven.

De overgang van het landbezit werd
hierdoor binnen de engst mogelijke perken
teruggebracht.

Wie kocht, had er op te rekenen, dat
terstond een familielid van den verkoper
als *losser* kon opdagen; ten tweede dat de
verkoper recht tot wederinkoop hield tegen
een zooveel minder prijs als er sinds oog-
stem verlopen waren; en dat, naderde het
Jubeljaar, het gekochte land vanzelf weer
uit zijn hand in de hand van de oorspron-
kelijke familie overging.

We aarzelen dan ook niet te verklaren,
dat, zoo Nederland eene agrarische wetgeving
bezat, op deze door God zelf gestelde be-
ginselen (natuurlijk anders geregeld en uit-
gewerkt) gegrond, onze maatschappelijke
toestanden veel gunstiger zouden zijn.

De tegenstelling tusschen rijk en arm
zou er wel niet door zijn weggedomen, maar
tot binnen veel enger afmetingen beperkt.
De landbouwende stand zou er een ge-
heel ander karakter door erlangen.

De sociale band onder onszelandsgenooten
zou een veel edelere zijn.

En het land zelf zou, bij gestadige be-
bouwning van wie er over te zeggen had,
stellig winnen in waardij.

Juist daarom echter zouden we invoering
van landnationalisatie afkeuren. Hiermee
toch zou men in een ander uiterste over-
slaan, en weer op andere wijze tegen de
beginselen van deze Goddelijke wetgeving
ingaan.

Haardsteden en Rijkswiel.

Zeer begrijpelijk worden, nu het Personeel
in beginsel besproken wordt, ook de grond-
slagen van het Personeel aan critiek onder-
worpen.

Die critiek is metterdaad interessant, omdat
er uit blijkt, hoe uiterst moeilijk het is, uit-
wendige keutekenen vast te stellen, die u
grond geven, om te concludeeren, dat de één
op zulk een voet leeft, en de ander op zooveel
hooger of lager voet.

Ge staat voor een verteringsbelasting, en
uw doel is derhalve, naarmate de één verge-
lijkerwijs meer toont te kunnen verteren
dan de ander, hem naar die mate ook meer
te laten opbrengen.

Niet dat hij meer verteert, maar het feit,
dat hij toont meer te kunnen verteren, is u
bewijs, dat hij in beter doen verkeert.

Reeds de grondslag van de huurwaarde echter
doet hiervoor geen onberispelijken dienst. Die
huurwaarde verschilt, als zooveel meer, naar ver-
schil van plaats, wat bij een Rijkbelasting altoos
lastige rekening geeft, en van achteren moet
ge toch weer aftrekken wat hij meer huurde
om zijn groot gezin of om zijn zaak.

Die aftrek voor kinderen alleen bij de lage
huren te doen, is op zichzelf reeds in strijd met
de oeconomic van de wet; want als ge uit de
vertering den welstand opmaakt, moet ge aftrek-
ken, d. i. buiten rekening laten, al wat geen be-
wijis van meerderen welstand oplevert. En als nu
een goedgee man met groot gezin een grooter huis
huurt, moogt ge niet zeggen: »hij is rijk, dus
bij hem trek ik niet af»; maar moet ge con-
cludeeren: »Of hij rijk of arm is, moet uit
zijn vertering blijken. Dat bij zulk een groo-
ter huis bewoont, om meer te verteren, kan ik
niet waar maken. Het vermoeden bestaat
veeleer, dat hij bij kleiner gezin ook een klein-
er huis betrekken zou».

Deuren en vensters zijn een antiquiteit, die
nu weg zal gaan.

Maar terecht wil men dan ook »de haard-
steden» weg laten vallen.

Verwarming alleen door haardsteden is een
verouderd begrip, dat in onzen tijd niet meer
thuis hoort. Er is een tijd komende, dat alle
haardsteden weggaan. Verwarming is veel
gelijkmatic en goedkoper op andere wijs
te verkrijgen.

Ook bewijst het niets voor uw vertering, dat
ge meerdere haardsteden hebt, maar valt dit
alleen op te maken uit de vraag, hoeveel vuren
ge gelijktijdig stookt.

Zwakke van gestel, voortdurende siekte,
kinderen die apart studeeren moeten, en soo-
vel meer, kan bovendien dat aanleggen van
meerdere vuren noodzakelijk maken, zonder
dat er iets uit is af te leiden voor uw meerder
verteringsvermogen.

Als een volgend jaar uw siekte hersteld is,
en uw kind buitenshuis, stookt ge twee vuren
minder.

En ook, waarom wel uw vuur, en niet uw licht
en water, als maatstaf genomen. Er is geen
onderscheid.

Van harte hopen we dan ook, dat deze haard-
steden weg zullen vallen.

En of er nu de rijwielen voor in plaats
moeten komen?

Waarom, zoolang ge paard en rijtuig be-
last, het rijwiel niet?

Natuurlijk dient ook hier onderscheid ge-
maakt, juist zoo als bij de paarden en rijtui-
gen, tusschen weelde en noodzakelijk gebruik.
Maar mits dit in het oog worde gevat, sien
we niet in, wat er op tegen zou zijn.

Zelfs kon men nog verder gaan, en ook de
spoorkaartjes en stoombootkaartjes van de
hoogere klassen belasten.

Ook dat is een vervoer dat voor paard en
rijtuig in de plaats is gekomen, en wie in een
hoogere klasse reist, toont klaarblijkelijk dat hij iets
meer dan het gewone kan verteren.

Maar natuurlijk, dit hoort niet bij het Per-
soneel.

Buitenlandsch Overzicht.

AMSTERDAM, 19 Nov.

De uitslag der jongste gemeenteraadsverkie-
zingen in België is voor de liberalen een neder-
laag geweest, en een nederlaag van niet we-
nig belang.

Zoo aan één van de Belgische steden, dan
is dit te zien aan Antwerpen. Daar had het
Liberalisme voorheen zijn sterkste bolwerk,
en Antwerpens burgemeester, de populaire en
velen sympathieke Jan van Rysswyck, den
openbare-schoolman bij uitsaemendheid, was
hiervan de geduchte verdediger, wiens mach-
tig woord en groeten invloed den Antwerp-
schen liberalen de hoop gaf, dat Antwerpen
tenminste het bolwerk bleef.

Maar als de verkiezing van de basen en de
vertegenwoordigers der werklieden, die aan-
staanden Zondag plaats heeft, achter den rug
zal zijn, dan, soo rekenen de liberalen selven
uit, zal in Antwerpen de Raad zijn samenge-
steld uit 19 clericalen, 19 liberalen en 1
socialist.

In Brussel, waar de Raad bestond uit 26
liberalen, 4 radicalen en 1 sociaal-democraat,
is de Raad thans samengesteld uit 13 libera-
len, 10 Roomschen en 8 socialisten, zoodat
ook daar het liberalisme in de minderheid
bleef. Onder de herkozenen bevindt zich bur-
gemeester Bula.

Te Gent, waar de verkiezingsstrijd eveneens
hevig was, werd o. a. burgemeester Lippen-
s niet herkozen, viel de bekende hoogleraar
Paul Fredericq, en de schepen van openbare
werken, de hoogleraar Montigny.

De Raad bestaat nu uit 11 liberalen, 10
Roomschen en 10 socialisten, onder welke
laaten de bekende Anseele. Men hoopt dat
de verkiezing van aantaanden Zondag het
cijfer der liberalen nog wat versterken zal,
maar die hoop kan wel eens ijdel blijken. Ten-
einde burgemeester Lippen's weder in den Raad
te brengen, zal een der gekozen liberalen zijn
plaats ruimen.

Waar de liberalen nog wat hebben gewon-
nen, dat is in de Waalsche gemeenten;
de Roomschen zijn sterk vooruit gegaan in
Vlaanderen.

Voortsverre thans reeds is na te gaan, komen
de socialist ten tijde wel als degenen die
het meest gewonnen hebben uit den strijd;
zijn de Roomschen sterk vooruitgegaan, en
hebben de liberalen veel verloren. Want ze zijn
uit hun bolwerken verdreven en moeten het
aanzien, dat de regeermacht, die zij duver
in het land en in de gemeenten hadden,
zoetjes aan in handen van hun tegenstanders
overgaat.

Niet minder beslist en duidelijk dan bij de
Kamerverkiezing heeft bij deze voor de ge-
meenteraden België zich van het liberalisme
afgewend.

De Franse Kamer hield gister weer een
zitting, waarin het ministerie een motie van
vertrouwen kreeg, die nog wel werd aange-
nomen met 498 tegen 10 stemmen.

In deze zitting betogde de socialist Mille-
rand, — naar aanleiding van eenige vragen van
Dufaure, in betrekking staande tot de inach-
teneming van Artou, en van een opgewon-
den rede van Barthou over den arbeid van het
vorig Kabinet — dat het vorig Kabinet zich
niet voldoende gewijd had aan de belangen der
volksgezondheid.

Dechanel wees op de toestand gekomen
hervormingen, vroeg aan welke partij men
die had te danken, en voorspelde een vroegen
dood aan het ministerie-Bourgeois. De minister-
president Bourgeois wees toen nog eens op de
hervormingen die hij bij zijn optreden had aange-
kondigd en waarin zoo ongeveer het geheele
radicale program was opgenomen. De rege-
ring, die deze hervormingen had toegezegd,
zou woord houden, en de gezegde hervormin-
gen invoeren ook. Met een eenvoudige motie
van orde mocht dit debat niet worden gesloten,
neen, een motie van vertrouwen in de rege-
ring werd verlangd, een motie waarin de
Kamer de handelingen van de regeering ver-
klaarde goed te keuren, en haar verklaringen
beaande, die moest volgen; en zooals wij
zagen, volgde zij en werd aangenomen met
grote meerderheid.

Trouwens de populariteit van het Kabinet
is in de laatste dagen zeer sterk toegenomen
en wel door de gelukkige arrestatie van den
zoolang verrees gezochten Artou.

Dat men deze nu te pakken kreeg, het wordt
als een zeer handige zet van deze Regeering
beschouwd, en doet menigen uit het publiek
zeggen, dat Frankrijk nu eindelijk toch eens
een eerlijke regeering heeft gekregen.
Zoolang de onderhandelingen over de nitle-
vering duren, zal men dit ministerie nu wel laten
zitten, want welke partij zou het Kabinet ten
val willen brengen en daardoor den schijn op
zich laden, dat zij de onthulling van verdere
Panamaschandalen vreest, waarmee de terug-
komst van Artou in Frankrijk dreigt?

Alzoo is Artou voorloopig het koord, waar-
mee dit Kabinet aan Frankrijk is vastgehecht;
het is wel geen al te solide bevestiging, maar
het is er toch een. En dat is in Frankrijk
reeds veel waard, vooral voor een Kabinet, dat
bij zijn optreden slechts één maand levens
werd voorspeld.

Als Artou spreken gaat, kan hij misschien
vele thans nog hooggeplaatste lieden een seer
slechten dienst bewijzen; en het is niet te ont-
kennen, dat velen met het oog hierop onge-
rust zijn over de komende dagen. Wie weet,
zegt men, wat deze man over Frankrijk bron-
gen zal; hoeveel tot nu toe geachte families
zullen deelen in den smaad, die door de
treurige Panama-geschiedenis over de Repu-
blik is gebracht.

Zij die vreesen hebben nog één hoop, en
wel deze, dat, zoo de uitlevering mocht doorgaan,
Artou niet spreken zal, indien hij begript,
dat hij daarmee geen verlichting kan kee-
pen van de sware straffen, waartoe hij is ver-
oordeeld.

De toestand in Turkije is nog niet veel ver-
anderd; integendeel nog iederen dag komen,
in de Engelsche bladen vooral, kolommen vol
voor met de droeve histories van slachtingen,
die ginde zouden plaats gehad hebben. En al
neemt men nu aan, zooals wel noodig schijnt,
dat de Engelsche berichten seer sterk over-
drijven, dan nog kan niet ontkend worden,
dat met den dag de toestand hachelijker wordt.

Nu weer is een sensatiebericht uit Konstan-
tinopel naar het Armenische comité te Lon-
den gezonden, waarin wordt gemeld: »De Ar-
meniërs worden overal vermoord, en meer dan
honderdduizend Armeniërs sterven van honger.
De sultan is onmachtig de orde te handhaven;
hulp van Engeland is dringend noodig.» Dat
zulke berichten de toch reeds opgewonden
gemoederen niet kalmeeren, behoeft geen be-
toog, ook al weet men dat ze misschien voor
meer dan de helft te sterk zijn gekleurd.

Een ander bericht is niet veel geruststelen-
der voor hen, die met reden bezorgd zijn over
den toestand van het Turksche Rijk. Het werd
gistermiddag door Reuters-bureau uit Aden
geseind, en luidt aldus:

»De lman van Sana in de provincie Yemen
heeft, aan het hoofd van 45.000 met Martini-
geweren gewapende Arabieren, de Turksche
troepen in drie achtereenvolgende veldslagen
verslagen. De Turken zijn thans in de stad
Sana opgesloten.»

Nu moge ook dit bericht overdreven zijn,
zelfs wellicht geheel tegengesproken worden, er
blijkt maar al te duidelijk uit dat het daar
ginds lang niet plus is.

Hoe staat het nu met het optreden der mo-
gendheden?

Men is nog druk aan het onderhandelen, en
schijnt niet meer veel verder dan dat men het
resultaat bereikt heeft, dat de kans elken dag
beter wordt van een gezamenlijk optreden.

Geen der mogendheden afzonderlijk. Dat
is dus reeds iets.

De blijde tijding dat de mogendheden het
allen in dit opzicht eens zijn, moet door den
Oostenrijkschen gezant te Londen aan de
Engelsche regeering zijn gebracht. Blijkt dat
bericht van de *Daily Chronicle* waar te zijn,
dan komen we dus wellicht nu spoedig meer
te weten.

De Porte die het nu warm krijgt en die
seker niet met vreugd de geduchte vloot der
mogendheden in de Middellandsche zee telkens
versterken en vermeederen ziet, is nu ook
aan den arbeid om tenminste orde op de
zaken te stellen. Twee commissiën heeft hij
naar de bedreigde punten van zijn rijk gezon-
den, een burgerlijke en een militaire om de
orde te handhaven en Turken en Armeniërs
op gelijken voet te behandelen.

De nieuwste Engelsche berichten spreken
echter weer van ernstige dingen.
Naar aan de *Daily News* uit Konstantinopel
gemeld wordt, verergert de toestand in Klein-
Azië en te Konstantinopel dagelijks en neemt
de ongerustheid toe. Te Konstantinopel be-
ginnen zich weder teekenen van een paniek te
vertoonen, vooral onder de Armeniërs, naar
aanleiding van den maatregel der Porte om
aanteekening te houden van de huizen waarin
Armeniërs wonen. De Porte spreekt dit weer
tegen, maar de correspondent van de *Standard*
te Konstantinopel bevestigt het bericht, en hij
voegt erbij, dat de Turksche regeering voort-
gaat met het vervolgen der Jong-Turksche
partij. Dertig Jong-Turken zijn in den omtrek
van het eiland Chalki verdronken, en dit moet
niet tegen te spreken zijn, hoewel de gebrui-
kelijke tegenspraak wel niet zal uitblijven.

Volgens een bericht aan de *Times* uit Kon-
stantinopel is te Orfa een als Arabier ver-
kleede Armeniër in hechtenis genomen, die
een brief bij zich droeg van den bisschop te
Aleppo aan dien te Orfa; in dezen brief werd
verzoekt om bruikruim en salpeter te zenden
aan de opstandelingen te Zeitoen, die de over-
heid bestrijden; zij vormen daar een leger.
De Armeniërs te Maras staan gereed om een
vurig begerden strijd te beginnen.

De Sultaan heeft een onderhoofd gehad met
den Oostenrijkschen gezant; hij moet nu over-
tuigd zijn van de ongegrondheid der aan-
klachten, tegen Hadji Ali Bey en Emin Bey
ingebracht. Beiden hebben laat ontvangen,
hun post weer te bekleeden.

De verspreiding der Engelsche bladen die
het verslag en de beoordeeling bevatten van
Lord Salisbury's bekende redevoering is in
Turkije verboden.

Ook in het district Mardin is de opstand
nu uitgebroken. Velen beschouwen dit als het
teeken dat de beweging tegen de christenen
zonder onderscheid nu in vollem gang is.

In Amerika verrekken deze en dergelijke
berichten veel ontroering en de daar gevestigde
Armeniërs bewaken de publieke opinie, ten-
einde een krachtig optreden der Unie ten
behoove van de Armeniërs te verkrijgen.

Ook bij den Paus wordt aangeklopt; immers
de apostolische legaat van Armenië, Altmayer,
is door den Paus ontvangen om dezen verslag
uit te brengen van de toestanden in Klein-
Azië.

De Oostenersche quæstie is dus nog in alle
opzichten aan de orde. Als zij eindelijk eens
zal zijn »opgelost», hoe zal de toestand dan
zijn? Turkije in stukken, zooals Salisbury
zeide? En wie zullen de stukken dien hebben?

Allerlei.

De toestand van den Oostenrijkschen staats-
man, graaf Taaffe, wordt steeds ongunstiger.
Volgens de *Neue Freie Presse* kan elken dag
het overlijden van den oud-minister verwacht
worden.

De Taar heeft aan de Militaire Club te Parijs een schilderij van Bojoloef ten geschenke gegeven, voorstellende de Russische en Franse vlooten voor Toulon. Marseille en Toulon zullen ook dergelijke schilderijen ontvangen.

Te Cleveland in den Amerikaanschen staat Ohio is tengevolge van een verkeerd signaal een wagen van de elektrische tram met 29 à 30 personen van een 30 M. hoog viaduct in de Eayahya-rivier gestort. Enige personen wisten nog in tijds van den wagen te springen, de overigen verdronken. Dertien lijk zijn reeds gevonden.

Arton. Volgens de *Debats* zijn de pogingen om Arton te vinden nooit gestaakt, en heeft het nasporen van den vluchteling meer dan 25.000 fr. gekost. In 1892 en '93 maakte de inspecteur Soudais reizen in Bulgarije, Rumenië, Nederland en Marokko, maar telkens als hij in een stad kwam om den hand te leggen op den vluchteling, had deze juist de plaats gepeet. In 1894 socht Soudais in België, Zwitserland en Engeland, met hetzelfde negatieve resultaat; in 1895 deden twee andere inspecteurs verschillende reizen naar plaatsen waar de vluchteling signaleerd was, maar telkens bleek dat men zich in den persoon vergist had.

Nu twee maanden geleden moet hij in België, en vervolgens in Rotterdam, Den Haag en Amsterdam geïdentificeerd zijn, maar de eenige zekerheid die de Franse rechercheurs opdeden, was dat hij zich op een boot naar Engeland had ingescheept. Op goed geluk werden toen twee rechercheurs naar Londen gezonden, en met behulp der Engelse detectives gelukte het hun Arton onder zijn aangenomen naam, Henri Newman, op te sporen. Ofschoon hij zijn baard had afgeschoren en een blauwen bril droeg, werd hij toch herkend; na een kort verhoor voor den politierechter in Bowstreet, vloot een formaliteit, werd hij naar de Holloway-gevangenis gebracht, waar niemand bij hem wordt toegelaten.

Arton heeft zijn verlangen te kennen gegeven, zoo spoedig mogelijk naar Frankrijk terug te keeren, misschien zal dit de omslachtige formaliteiten voor zijn uitlevering eenigzins bekorten.

De Portugesche koning is te Lissabon van zijn buitenlandse reis teruggekomen en werd door de bevolking met groote geestdrift ontvangen.

Volgens te Madrid ontvangen depêches, bevindt zich de voorhoede der door Maximo Gomez aangevoerde Cubaansche separatisten te Manzanabo, op vijf uren afstands van Campo's hoofdkwartier. De berichten spreken verder van onbeduidende schermutselingen.

Bij Ceuta is de Italiaansche stoomboot *Solferino*, met 1200 landverhuizers voor Zuid-Amerika aan boord, op een rots geloopt. In de booten gingen de passagiers aan wal, maar een boot sloeg om, waarbij meer dan 20 personen verdronken.

De zaak Stokes. De officiële briefwisseling over de zaak-Stokes wordt nu openbaar gemaakt. Zij bevat een nota van den secretaris van den Kongostaat, van Eetvelde, van 3 Nov., aan den Britschen gezant gericht, en waarin het bestuur van den Vrijstaat zijn diepsten spijt uitdrukt over de wederrechtelijke handwijze tegenover Stokes, en voorts deze aanbiedingen gedaan worden: De staat zal 180.000 fr. schadeoosstelling betalen, al de eigendommen, aan Stokes toebehoorende, teruggeven, kapitein Lothaire aan een bevoegd gerechtshof brengen, en den Britschen consul in den Kongostaat als gevolmachtigde erkennen. De waarde van Stokes' eigendommen zou dan later bepaald worden.

Lord Salisbury antwoordde 5 dezer, dat hij met de schadeoosstelling en de belofte, dat de zaak voor een bevoegd rechtbank zal komen, genoegen neemt, en zoo spoedig mogelijk over den aard van zulk een gerechtshof ophelderingen verwachtte. De correspondentie sluit met een depeche van 15 Nov., waarin Lord Salisbury de ontvangst der schadeoosstelling erkent.

Binnenland.

AMSTERDAM, 19 November.

Personele Belasting.

Op het aanhangige wetsontwerp zijn door de Commissie van Rapporteurs de volgende amendementen voorgesteld:

1. Op art. 2 met de bedoeling om in overeenstemming met 's Ministers stelling betrekkelijk het karakter der belasting onder ongebouwde aanhoorigheden niet te brengen: gronden die bebouwd worden of in 't algemeen tot productieve doeleinden worden gebruikt. Naar 't inzien der commissie moet 't niet de vraag zijn, of de opbrengst van den grond de daarvoor gedane uitgave overtreft; iets wat overigens in vele gevallen niet zal zijn uit te maken — maar wel of de grond, productief of niet, tot verhooging strekt van de bruikbaarheid en 't genot der woning waarbij die grond behoort.

Daarom bevat het amendement een gewijzigde lezing van dat artikel. Tevens heeft het de strekking om geen vrijstelling te verlenen voor de voor het publiek toegankelijke gronden van buitenplaatsen; 2. in art. 4, met de bedoeling om de winst niet geheel vrij te laten. De commissie zal een nader voorstel doen, om die voor een deel der huurwaarde in de belasting te betrekken; 3. mede in art. 4, met de bedoeling geen vrijstelling te verlenen voor personeelgeelden, bestemd voor woning voor kostleerlingen. Bij aanneming van dit amendement zullen tevens wijzigingen van de art. 11 en 16 worden voorgesteld.

Bijwielbelasting.

Het Bestuur van den 'Algemeenen N.dorlandschen Wielrijders-Bond', van welke Vereniging de statuten zijn goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten heeft zich met een uitvoerig adres tot de Tweede Kamer gericht naar aanleiding van het door de heeren Rutgers van Rozenburg e. a. ingediend amendement op het wetsontwerp tot regeling der personele belasting, waarbij wordt voorgesteld aan artikel 1 toe te voegen: '6. 'Wielrijders'.

Geheel de strekking van dit verzoekschrift is niet, personen, die uit luxe een rijwiel bezitten, aan een billijke belasting te onttrekken, doch slechts alleen om in het licht te stellen, dat een belasting op rijwielen, zooals bovengenoemd amendement voorstelt, den rijveren handwerkman, den bewoner van het platteland en vele andere gebruikers van het rijwiel onbillijk en onrechtvaardig hoog zou-

den belasten en velen van hen het middel zouden ontnemen, waardoor zij in het dagelijksch onderhoud van zich en hun gezin voorzien en dat bovendien de toepassing van de voorgestelde belasting op zeer groote, bijna onoverkomelijke bezwaren zou stuiten.

Redenen, waarom adressant verzoekt bovengemeld amendement niet aan te nemen.

Vakverenigingen van werklieden.

De Centrale Commissie voor de Statistiek heeft besloten, een onderzoek in te stellen naar de geschiedenis en de werkzaamheid der vakverenigingen van werklieden hier te lande en zij heeft aan alle verenigingen van dien aard, waarvan haar bestaan bekend was, een circulaire met lijst van vraagpunten toegezonden.

Mochten er vakverenigingen zijn die deze stukken niet hebben ontvangen en eeneigend zijn aan de Centrale Commissie voornoemd instellingen te geven, zoo zal aan deze laatste een exemplaar werden toegezonden, waartoe zij zich kunnen adresseren bij ongetrukeerden brief aan de Centrale Commissie voor de Statistiek, Binnenhof te 's-Gravenhage.

Voorzitter dezer commissie is de heer W. A. van Verschuer, secretaris de heer C. A. Verrijn Stuart.

Uitdaging.

Het weekblad de *Nederlander*, het orgaan van de heeren Kerdyk e. a., is er tamelijk ontschuld over, dat de Regering de afkeurende critiek der Tweede Kamer inzake de ministerieele bemoeiingen met de Tentoonstelling 'beantwoord' heeft met een heele lijst van de coraties.

'Het heeft er veel van, schrijft de Red., alsof de Regering tot de Tweede Kamer heeft willen zeggen: nu bekrompen critiek zal ons niet verhinderen recht te doen tegenover de velen, die aan het vaderland zoo onschatbare diensten hebben bewezen; als wij ons iets te verwijten hadden, dan was het, dat wij de mannen, die zulk een onderneming op touw hebben gezet, nog niet genoeg hebben geëerd; nog één woord van afkeuring, en een nieuwe lijst van gedecoreerden zal volgen.

Of de Tweede Kamer door zulke argumenten uit het veld zal worden geslagen, en nu verder, niet vrees voor nog erger, over deze zaak een diep stilzwijgen zal bewaren, moet de toekomst leeren. Maar wij veroorloven ons de vraag, of de Kamer niet gerechtigd zou zijn op deze uitdaging te antwoorden, niet met lange beschouwingen, maar ook met een daad.'

Historische Gebouwen.

Wij citeerden Zaterdag een nog al scherpe kritiek op de leiding, die de kunstrefereendaris van binnenlandsche zaken, Jhr. De Stuers, aan de restauratie van onze historische gebouwen geeft.

Onder de mannen van het vak treedt dan ook het verzet tegen deze exclusieve leiding al meer naar buiten.

Het hoofdbestuur der Maatschappij tot bevordering van Bouwkunst heeft nu een adres aan de Tweede Kamer gezonden, waarin het verzoekt den post betreffende de restauratie der Grafelijke zalen op het Binnenhof niet aan te nemen, omdat door die aanneming stilzwijgend zou worden uitgemaakt, dat de beoordeling der plannen aan de afd. K. en W. van Binnenlandsche Zaken zal komen en de uitvoering waarschijnlijk ook aan die afd. zal worden opgedragen.

Het hoofdbestuur acht het tijdstip gekomen, om er met den meesten ernst op te wijzen, dat bij herstelling van historische monumenten een andere weg wordt gevolgd dan tot nu toe. Maar al te dikwijls zijn bij zoogenaamde restauraties geheel nieuwe kostbare toevoegsels gebouwd, niet altijd in den stijl van het bestaande (zoals de nieuwe toren bij de St. Servatiuskerk te Maastricht en het tegengangpoortaal bij de Kloostergang te Utrecht) en met de Grafelijke zalen zou denkbeeldig ditzelfde geschieden als men voortgaat in den geest waarin men reeds is begonnen bij de plaatsing van de geheel nieuwe, historisch zeer onzekere, overhuizing met stoep voor den toegang der groote zaal, en in den geest van de toentertijd, die thans het Binnenhof noodeloos ontsiert.

Het Hoofdbestuur beveelt de instelling aan van een Commissie, gelijk in andere landen, van Regeeringswege benoemd, niet uitsluitend bestaande uit personen van dezelfde opvatting en insichten. Die weg is ook reeds door sommige gemeenten ingeslagen (Nijmegen, Bolsward), die zich hebben weten los te maken van de knellende voorwaarden bij het verlenen van Rijkssubsidie gesteld. Het Hoofdbestuur verzoekt daarom de Kamer medewerking te onthouden aan elken maatregel, die er toe zou kunnen leiden, dat onder de tegenwoordige omstandigheden, nog meerdere historische gebouwen worden gebracht onder het beheer van het Dep. van B. Z., afd. K. en W. noch hiervoor gelden toe te staan, alvorens de gewraakte toestand aldoende is geregeld en verbeterd.

Hulp noodig.

Toen indertijd de kosten voor den nieuwen Amsterdamschen Schouwburg op het Leidscheplein moesten gevonden worden, was er heel wat aan de hand.

Hemel en aarde werd, om zoo te zeggen, bewogen, om het geld bij elkaar te krijgen. Men herinnert zich, hoe het er gekomen is.

Bij *druppeltjes*. Thans is er weer zoo iets op 't tapijt. De *Nederlandsche Opera* kan niet bestaan. Zij heeft f 35.000 noodig, om te blijven leven. Door haar vinden nagenoeg 200 menschen brood.

Nu zou men denken, f 35.000 voor het rijke kunstlievende Nederland, die zijn er in twee dagen. Zoo dacht zelfs de Opera-commissie, die in een circulaire vroeg, dat geld binnen 5 dagen te willen zenden.

Maar jawel. De circulaire ging de wereld in, en de groote pers ging aan het werk. Help, help! zoo riep men, en in gloeiende bewoordingen werd de nood van gezegde opera geschilderd.

Het scheen te helpen. Er kwam een gift in van f 1000, toen nog een van f 1000, toen 2 van f 500, nog een paar van f 100, en zoo waren er weldra f 5000 bij elkaar.

Maar men bleef de alarmklok kleppen. Iedereen spande zich in.

Wij lasen zelfs een ingezonden stuk 'uit Leipzig, waarin de kunstlievende Nederlanders half besworen werden, om het geld toch bij elkaar te brengen.

Nu, het was dan ook wat. Behalve de 'kunst' — waarvoor men zich hier immers zoo zware offers getroet — gebod de menscheelievende die 200 kunstenaars te helpen, die als het geld niet kwam, broodeloos zouden worden.

Maar ach, om niet! Reeds zijn een paar weken voorbij, waarin

men hartroerend over die opera schreef, maar ook... hartroerend weinig gaf.

Thans zijn er f 10.000 bijeen.

Nog f 25.000 zijn dus nodig.

Zullen ze komen? Men verwacht er aan wanneer men bedenkt, hoeveel welsprekendheid in binnen- en buitenland 'al is aangevend, en met zoo'n lutel resultaat.

Hebben de heeren 'kunstliehebbers', milde beschermers van de kunst, zoals we ze wel eens hooren noemen, nog niet gedacht aan.... een adres aan de Regering?

Op de Begroeting voor Binnenlandsche Zaken is nog wel een plaatsje.

Wie weet, of er geen kans zou zijn op een Rijkssubsidie.

Immers de kunst veredelt, beschaft, verheft het volk, en als de Kamerleden voor dat argument niet zwichten, dan zullen ze vermoedelijk de subsidie wel toestaan met het oog op de met werkloosheid bedreigde artiesten.

De Leidsche kweekschool voor onderwijzers, kon ook niet langer teren op de liberale liefde voor het particulier initiatief en zij is nu, gelijk men weet, al door den Minister van Binnenlandsche Zaken voorgedragen voor een extra-doucen.

Gelukt misschien voor de Opera in onze hoofdstad zulk een poging niet, nu, dan naar de gemeentelijke schatkist van Amsterdam.

Die betaalt f 1000 per jaar aan het Conservatorium; waarom geen f 10.000 aan de Nederlandsche opera.

't Is in alle geval te probeeren; want van de kunstliehebbers zelf schijnt het geld toch maar niet te komen.

Dennenoord.

Tot bijwoning van de plechtige opening van het krankzinnigengesticht 'Dennenoord' te Zuidlaren, zijn door het Bestuur der 'Vereniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen' onder meer uitgenoodigd de commissarissen der Koningin in de Noordelijke provincies, alsmede de leden van Gedeputeerde Staten, de inspecteurs van het Geneeskundig Staatsrecht in Groningen en Friesland, Overijssel en Drenthe, en de inspecteurs van het krankzinnigenwezen in Nederland.

Indien geen storm in den weg komt, zal de opening plaats hebben op den bepaalden datum: 28 November aanstaande.

„De algemeene toestand.”

In zijn jongsten brief in de *Groninger Kerkbode* vestigde *Wilhelmus* de aandacht op enkele kenmerkende toestanden onder de Groninger landbouwbevolking, speciaal die in 't Westerkwartier.

In aansluiting daaraan, geeft thans een landbouwer uit die contreie de volgende teekening van het toenemend verval van den eens zoo welvarenden landbouwstand in Groningen:

'Niet alle boeren gaat het slecht. Hij, die een eigen plaats heeft en geld genoeg heeft, heeft niets te klagen. Doch de boer, zoals zij bijna allen zijn, hetzij pachter, of eigen boer, dat wil zeggen, die zelf voor hunne plaats te boek staan, doch een hooge hypotheek er op hebben, heeft lang geen benijdenswaardige positie. En vanwaar komt het? Zeer gemakkelijk antwoord. Bijna al de producten, door hem verbouwd, zijn laag. De prijzen der granen zijn de laatste jaren de helft en meer lager geworden. De aardappelbouw is tegen een prijs van 60 cent per H.L. niets waard. Het varkensfokken en mesten gaat niet anders dan met groote schade. De boter- en melkprijzen gaan laagzaam naar beneden, enkele oogenblikken uitgezonderd.

De veerpijzen zijn tamelijk goed, bijna het eenige dat wat wast geeft. De belastingen op allerlei gebied zijn de laatste jaren enorm gestegen. De schulden worden telken jare grooter, in één woord: 'de toestand is tegenwoordig onhoudbaar. Eer de boer zijn toevlucht tot de boelzagen heeft genomen, was er al o zoo vaak aan de deur geklopt van den kapitalist. Maar neen, boertje, hij troost u niet; alles bezwaard, waar zult ge meer geld op krijgen?

En uw crediet dan? het is vervlogen. Wat ongelukkig! Nog een laatste redmiddel beproef, en dat zijn de boelzagen.'

Met de hier bedoelde boelzagen of wel verboelzagen nu staat het aldus geschapen: De arme boeren koopen dan vee op tegen ongeveer f 10 à f 20 per stuk boven de waarde, doch op zes maanden crediet. En dat vee zoeken zij dan zoo spoedig mogelijk aan de markt te brengen, om met de aldus verkregen specie, zich voorloopig te redden.

Dat sommige notarissen de veervekoopers in deren handel de helpende hand bieden, door ze geld voor te schieten, keurt *Wilhelmus* af. 'Heeft segt hij een notaris geld, welnu laat hij dan tegen matige rechte aan die veervekoopers en veervekoopende boeren dat geld ter leen geven. Bij deze manier van doen is het heel best mogelijk, dat de noodlijdende boer in één avond honderd gulden schuld heeft welke som terecht komt in de beurs der speculanten.

Op die wijze is het zeker duidelijk, 'waar de boerenstand heen gaat', om met onze gezachten inzien te spreken. Niet naar lullerkerland, maar naar de woestijn.

Zeker, de *algemeene toestand geeft reden tot treurdenheid*, zei onze laatste Troonrede. Komt, heeren Ministers en Kamerleden, leest dit eenvoudig, welsprekend schryven en segt ons wie gelijk heeft, of of onze boer in 't Westerkwartier. Zeker, de toestand geeft reden tot treurdenheid, voor u wellicht, maar niet voor onze noodlijdende plattelandsbevolking. Niet alleen, dat de boer lijdt, maar met hem en door hem lijdt ook de boerenarbeider. Hij niet het minst. Lijdt ook de ambachtsman, de winkler. Lijden kerken en scholen. De ontevredenheid neemt toe, maar de maatschappelijke welstand kwijnt, waar het geluk schuilt gaat achter de zware, sombere wolken van aanhoudende zorgen.'

Spoorweg-dividend.

De opmerking wordt gemaakt, dat het dienstjaar '95 voor onze Staatspoorwegmaatschappij in alle opzichten gunstig geweest is. Door den langen winter in het voorjaar, door de reizen der Koninginnen in de provincies, door het veelvuldig bezoek der Wereldtentoonstelling te Amsterdam, maar vooral door den langen waterstand in de rivieren in de laatste twee maanden, zijn de ontvangsten reeds nu van vijf tot zes tonnen gouds gestegen boven die van het vorige jaar.

Wel zijn de uitgaven ook met één ton vermeerderd, waarvan circa 70 mille aan verhooging van loonen, maar toch blijft het gunstig verschil bijna een half miljoen. Men rekent nu reeds op een dividend van 8 à 3½ pCt.

De gronsregelingcommissie te Heemstede heeft Zaterdag haar eerste vergadering gehouden.

den, waarbij alle leden tegenwoordig waren. Op voorstel van den burgemeester werd besloten tot het benoemen van een commissie die een ontwerp-rapport zou opmaken.

Bij bespreking der annexatie bleek, dat alle leden daartegen groote bezwaren hadden.

Blijkens nader telegrafisch bericht van den gezant te Brussel, heeft de Belgische regering den rechtstreekschen doorgang per spoor, zonder overlanding, van levende varkens, herkomstig uit Nederland, weder algemeen toegestaan met ingang van 20 November.

Gemengd Nieuws.

Roosjeslijpers. Hoewel de roosjeslijpers van de fabriek Maatschappij te Amsterdam besloten hadden gisterochtend de werkzaamheden niet te hervatten, zoo lang de arbeidsraad het loontarief niet had geregeld, zijn zij door een manifest van hun collega's der fabriek Konigina Sophia daarvan teruggehouden, en zullen zij wachten, totdat de arbeidsraad met zijn werkzaamheden klaar is, teneinde desnoods, een algemeene werkstaking te proclameren.

Bakkerijezellen. Over de beweging voor Zondagrust, schrijft de *Bakkerijbode*, het gezamenlijk orgaan:

'Konden we in ons vorig nummer berichten, dat in Amsterdam de rust, zoo niet in werkelijkheid, dan toch schijnbaar bestond, voor den opmerkzamen beschouwer wordt 't meer en meer duidelijk, dat er iets broeit onder onze collega's.

'En waarlijk, 't is geen wonder. Niettegenstaande herhaalde waarschuwingen, blijven de heeren patroons met vuur spelen en 't is te voorzien, dat er misschien brand door kan ontstaan, waarvan de gevolgen nog niet zijn te overzien.

'Geen gevaarlijker menschen dan 't tot wanhoop gebrachte volk. Welnu, wanneer men de zoo lang ontbeerde Zondagrust weder zich niet ontnemen, dan kan 't zijn, dat wanhoop en wrok 't verstand overmeesteren. De gevolgen die daaruit kunnen voortvloeien, se komen over de hoofden van hen, die bij 't eventueel ontstaan eener botsing als de voornaamste schuldigen mogen worden aangemerkt.

'De krui gaat juist maar zoo lang te water tot zij uiteenpat.'

Een zuivering. Enige weken geleden had een dertienjarige jongen uit Schoterland de ouderlijke woning heimelijk verlaten. Zondag werd hij door de gemeente-politie uit Meppel bij zijn ouders teruggebracht. Het bleek, dat hij een groot deel van Friesland, Drenthe en Overijssel al bedielende had doorgevoerd en ten slotte in de buurt van Zwolle was aangehouden. Volgens zijn opgave had hij de ouderlijke woning verlaten, omdat hij er steeds op uitgestuurd werd om te bedelen en slaag kreeg, wanneer zijn tochten niet genoeg opleverden.

Speelhof. Het speelhuus, gehouwen onder den naam 'Société Internationale', is uit de Warmoesstraat verdwenen. De ondernemers zijn de grenzen overgegaan en de schuldeisers hebben weggehaald, wat er nog te halen was.

Brandstichting? In den nacht tusschen Zaterdag en Zondag is te Elspeet het huis afgebrand van H. van Rhee, oplichter over de jacht, in particulieren dienst, van het jachtgezelschap dat te Elspeet en omstreken al de groote bosschen in pacht heeft. De inboedel is geheel verbrand en ook een paard, het andere levende vee, koeien en varkens, heeft men kunnen redden. De omstandigheden wijzen er op dat de brand door kwaadwilligheid is aangestoken. Van Rhee is bij de stroopers te Elspeet, wier aantal zeer groot is, niet bijzonder bemind, om de eenvoudige reden dat de man altijd trouw zijn plicht doet, en daarom is het niet onwaarschijnlijk dat men hier met een wrekeneming te doen heeft.

In den nacht van Zondag op Maandag ontstond brand in een bergplaats van rijtuigen, gelegen in de Schapesteeg aan de Kalfmarkt te 's-Gravenhage.

De politie moet, naar men verneemt, in verband met dezer brand een onderzoek instellen, op vermoeden van brandstichting door middel van petroleum.

Na de werkstaking. Men schrijft uit Maastricht aan de *Tijds*:

Ten bewijze, dat na de werkstaking alhier de verhouding tusschen patroon en werkmans in de fabriek van de firma Regout gunstig mag genoemd worden, kunnen we mededeelen dat het loon van een getal werklieden ongeveer 10 pCt. is verhoogd. Ook is het beheer der ziekenkas thans geheel aan de werklieden zelf overgegeven.

Weer een huis ingestort. Wederom is te 's-Hage een woning ingestort; thans in het Slop van Willem Klein, een der oude buurten van 's-Gravenhage, alwaar zich kleine onaanzienlijke huisjes bevinden, meendeels stalletjes van zoogenaamde smidren, met een kleine solder of bovenkamer. Ditmaal zijn geen menschenlevens of verwondingen te betreuren. Het soldertje werd bewoond door een vrouw met haar zoon. Ongeveer te 6 ure van ochtend hoorden zij een hevige kraak, en zonder zich lang te bedenken, liepen zij de trap af, het Slop in. Bijna onmiddellijk achter hen schoven een paar vierkante meters metselwerk boven de studeuren (ook dit perceel was een stalletje) naar voren en onder vreeselijk gekraak stortte het huisje gedeeltelijk ineen. Het dak is voor een deel hangende gebleven.

Het ongeval wordt toegeschreven aan het gooien met de studeuren en het nu en dan eens aanrijden van de deurkozijnen. De bewoners verklaren nimmer iets van een wraken toestand te hebben bespeurd.

Onder leiding van den inspecteur der bouwpolitie werd het puin opgeruimd en de noodige voorziening getroffen voor aangrenzende perceelen.

Staats-Courant.

Benoemd, bij het wapen der infanterie, bij het 1ste regiment, tot tweede-luitenant, de cadet P. W. Pfeiffer, herkomstig van de Kon. Milit. Academie.

De gewone auditië af van den Minister van Financiën zal op Donderdag 21 Nov. a.s. niet plaats hebben.

De Minister van Financiën maakt bekend, dat het saldo van 's-Rijks schatkist op den 16den dezer bedroeg:

bij de Nederlandsche Bank f 4,027,981.201/4

en bij de betaalmesters . . . 2,151,231.741/4

Te samen. f 6,179,212.99

Kerknieuws, enz.

GRUY. KERKEN. Beropen: Te Grand Rapids (Noord-Amerika). A. Makkense, te Dirksland. NED. HAV. KERK. *Tweelst:* Te Almelo, J. J. van den Broek, te Noordwijkerhout en J. W. Gunning Jr., te Eerbeek.

Beropen: Te Halle, G. Posthumus Meijes, cand. te Amsterdam. — Te Hoogeveen, A. van Veen, te Bolsward.

De naar de Geref. kerk van Zuid-Beierland beroepen candidaat C. Goote, hoopt Zondag 1 December a.k., na bevestiging door Dr. A. Rooda, van Scharnegoutum aldaar intrede te doen.

Kerkeraiden worden beleefteijk verzocht, ons Redactie bericht te willen zenden van allen, wat op het beroep van Dienaren des Woords betrekking heeft.

Schoolnieuws.

De heer D. G. de Koring, thans onderwijzer aan de Chr. school te Heinoord, is in gelijke betrekking benoemd aan de Chr. school te Ierseke en hoopt 1 Febr. '96 in functie te treden.

Tot onderwijzer aan de Chr. school te Oud-dorp (Z.-H.) is benoemd de heer C. W. Burchout Jr. te Rotterdam.

Staten-Generaal.

ZITTING VAN HEDEN.

Per Telegraaf.

TWEDE KAMER.

Het Personeel.

De heer Rink ontwikkelde het amendement op artikel 1 betrekkelijk het doen vervallen van den grondslag haarsteden als consequent passende in het stelsel van het ontwerp, en in het belang der laagst geclasseerde deelen des lands, verklaarde, dat een equivalent voor het verlies moest gevonden. De heer Rutgers ontwikkelde het amendement-rijwielen ook als een compensatie voor de schatkist, wegens het afnemend gebruik voor paarden. De belasting zou bedragen f 5 per wiel of f 7.50 per tandem. De opbrengst wordt op 3 ton geschat.

De heeren Lohman en Van Gennep bestreden nadrukkelijk het amendement betrekkelijk de haardsteden.

Vooraf wegens de financiële gevolgen en den ingrijpenden invloed op de economie der wet. Terwijl het te zoeken equivalent den druk (voornamelijk van de huurwaarde) zou verplaatsen daar, waar zij het minst te dragen is.

Telegrammen.

Brussel, 18 Nov. De XXIème Siècle kondigt als zeker de verlovings van prinses Henriëtte, dochter van den graaf van Vlaanderen, met prins Emanuel, zoon van den hertog d'Alençon.

Londen, 19 Nov. De *Standard* ontvangt uit Konstantinopel dit bericht: De sultan beval, nog 500,000 man troepen te mobiliseren. De ministers vroegen hoe zij aan het daarvoor benoedigde geld zouden moeten komen. Hierop kreeg de sultan een aanval van woede. Verschillende ministers vroegen hun ontslag, maar dit werd niet aangenomen.

De *Daily Chronicle* meent te weten, dat zoodra de Turksche zaken op orde zijn, de Engelsche gezant te Konstantinopel sir Philip Currie ter vervanging van lord Dufferin and Ava naar Parijs zal worden overgeplaatst.

Rome, 18 Nov. Te Reggio Calabria heeft men hedenavond een sterken schok van aardbeving gevoeld.

Veel volk kwam op straat.

Londen, 18 Nov. Tin Straits £ 65.2.6 do. per 3 m. £ 65.13.9. Koper Chili £ 43.17.6 do. per 3 m. £ 44.5.

Beestworelaniker Nov. lev. 10/4½.

Frische Boter 96/ a 100/.

Londen, 18 Nov. Veemarkt. Aangevoerd: 1800 Runderen, 9,000 Schapen en Lammeren

10 Kalveren, 60 Varkens; prijzen: beste Runderen 2/4 a 4/8, Schapen en Lammeren 3/8 a 6/0, Kalveren 2/8 a 5/2, Varkens 2/4 a 3/6.

Londen, 19 Nov. 5 tarwelingen aan de kust ten verkoop aangehouden en 0 aangekomen.

Glasgow, 19 Nov. IJzer Pig. 46/5½.

Liverpool, 18 Nov. (2e dep.) Katoen. Verkocht 12,000 bn., op spec. 1000 bn.

Amer. any port L. M. C. lev. Nov./Dec.

4.28, Jan./Febr. 4.28, Maart/April 4.29, Mei/Juni 4.30, Juli/Aug. —.

Liverpool, 19 Nov. Katoen. Verkocht 10,000 bn., invoer 40000 bn.

Berlijn, 19 Nov. (Slotkoersen). Rogge, Dec.

116.75, Mei 122.50. Raapolie, Dec. 46.70, Mei

46.30. Tarwe, Dec. 142.75, Mei 147.—, Spiritus, loco 32.90, Dec. 37.10, Mei 37.90.

Wissel Amsterdam 2 m. 167.85, kort 168.45.

Bremen, 19 Nov. Petroleum, loco 7.85 brief.

Newyork, 18 Nov. Katoen. Dagel. ontvangst 45000 ba., dag. uitvoer a. Gr. Britt. 23000 b., do. naar het vasteland 14000 ba., middl. Upland 8 1/2, do. N.-Orleans 8 1/2, op lev. Nov. 8.12, op lev. Febr. 8.21, Petroleum, geraff. in kn. 9., pipe line cert. lev. Dec. 154., geraff. 8.50 to Philadelphia 8.45, Terpentin 28 1/2, Reuzel Western Steam 5.82 1/2, Talk 4 1/2, Mais Western 36 1/2, per Nov. 35 1/2, per Dec. 35 1/2, Suiker 96 pCt. Centrifugal 3 1/2, Mascovados 3., Tarwe, voorjaar No. 1 Northern 66., roode winter 68 1/2, lev. loopende maand . . . Dec. 64 1/2, Jan. 65 1/2, Febr. . . Koffie Rio 7 lo ord. Jan. 14.50 a 14.55, Febr. 14.15 a 14.25, No. 7 15 1/2, Meel voorj. 2.60, Tin, Straits 14.45, Zilver 67 1/2, Vracht naar Liverpool per bushel 3 1/2, d. naar Londen 3 1/2, d. voor Katoen 3/32, Koper 11 1/2 a . . .

Newyork, 18 Nov. (Slotkoersen). Beleming Staatseffecten 2., do. andere effecten 2., Wissel op Londen 60/d. 4.87 1/2, id. op Parijs 5.16 1/2, id. op Berlijn 95 1/2, 4 pCt. Amerika 112., Atchison Topeka Santa-Fé 17 1/2, do. second. Mortg. Bonds A. 27 1/2, do. 4 pCt. general Mortg. . . Baltimore en Ohio Aand. 57., Canada Southern A. 54 1/2, Can. Pac. Sp. Aand. 58 1/2, Central Pac. ditto 15 1/2, Chic. N.-Western pref. A. 147., Chic. Milw. St. Paul. gew. A. 75 1/2, Denver & Rio Grande gew. A. 13., Denver & Rio Grande pref. A. 46., Illinois Central A. 98 1/2, Louiv. & Nashv. gew. A. 53 1/2, Michigan Central A. 98., Miss.-Kansas & Texas A. 12 1/2, Erie-Spoorw. A. 9 1/2, N.-Y. Ont. West. gew. A. 15 1/2, Norfolk & West. pref. A. . . Manitoba Minneapolis A. 113., Union Pacific A. 9 1/2, Wab. St. L. & Pac. pref. 19 1/2.

Handels- en Marktberichten.

Amsterdam, 19 Nov. Tarwe per 2400 KG. op levering November f . . . Maart 150., . . . Mei f . . . Rogge per 2100 KG. op levering Maart f 103, 102., . . . Mei f 104, 103., . . . Juli f 106, 105.

Raapolie. Dec. f 22 1/2, Lijfolie. Maart/Mei f 21, Koffie. good ord. Java 55 c., good average Santos 47 c.

Thee. Afgegaan ex inschrijving 30 Oct. no. 1307 en 1308 = 99.12 ka. China. In veiling komen op 13 Dec. 6728/4 en 64/16 kn. Java.

Cacaoboter. In veiling komen op 3 Dec. a.s. ca. 75000 Kg. van Houten's A. Katoen nauw gestemd. Petroleum onveranderd. Tin still en eerder iets lager, Banka f 39 1/2 a 39 3/4, Billiton f 39 1/4 a 39 1/2, Suiker lusteloos, Nov. f 12 1/2 gedaan en gelaten.

Amsterdam, 19 Nov. Aardappelen. De prijzen zijn: Friese Zandiers f 1.20 a 1.25, Zeeuwse Spaanse Jammen f 2. a 2.30.

Zeeuwse Blauwe f 2. a 2.10, Gelderse Blauwe f 1.90 a 2., Gelderse Champions f 1.40 a 1.50, Friese Blauwe f 2.50 a 2.60, Friese Rode f 1.60 a . . . Aanvoer 8 ladingen. Handel matig.

Rotterdam, 18 Nov. Grazen. De aanvoer was ruimer.

Inlandsche Grazen. Witte tarwe. Nieuwe VI. en Zwa. beste f 6.80 a 7.10, middl. f 5.90 a 6.20, FI. en Overm. beste f 6.60 a 6.90, middl. f 5.75 a 6.10, mind. en geringe soorten f 5.25 a 5.50.

Per 100 Kg.: Beste kw. Witte f . . . goede do. f 8.50 a 8.70, mindere do. f 8.25 a 8.40.

Rogge. Zwa. en VI. f 4.20 a 4.60, Overm. en N.-Brab. f 3.90 a 4.30, geringe soorten f . . .

Gerst. N. Winter, VI. en Zwa. f 3.90 a 4.10, Overm. en FI. f 3.60 a 3.90, mind. f 3.30.

Zomer. VI. en Zwa. en FI. f 3.60 a 3.90, mind. kwal. f 2.90 a 3.80, Chev. f 3.75 a 5., Per 100 Kg.: Chev. f 7.25 a . . . Zomer f . . .

Haver, bl. en wicht. kw. f 2.90 a 3.20, Zwa. en andere ind. voers. f 2.40 a 2.60, lichtere do. f 2. a 2.25, geringe soorten f . . .

Per 100 kilo gedaan: goede kwal. f 5.60 a 5.80, mindere f 5. a 5.40.

Paardenboonen f 5. a 5.30, puike f 5.40. Schapenboonen f 5. a 5.30.

Br. boonen. Walch. f 10. a 10.25, beste VI. en Zwa. f 9.75 a 10., ord. do. f 9. a 9.50, geringere do. f 8.5 a 8.50.

Witte boonen. Walch. f 12.25 a 12.75, beste VI. en Zwa. f 12.25 a 12.50, ord. do. f 11.50 a 11.75, mind. f 11. a 11.25.

Bl. erwten. Puike kwal. f 8. a 8.50, middl. kw. f 6.50 a 7.50, mindere f 5. a 5.75.

Schokkers f 6.50 a 8, Koolzaad f 6.75 a 8, Hennepzaad f 7. a 8., Kanariezaad, best f 8. a 8.50, middl. f 7. a 7.50, geringere f 6. a 6.50.

Buitenlandsche Grazen. Tarwe. Varna en Donau f 145 a 153, geringere f 138 a 142, betere soorten f 150.

Rogge. Helena f 109 a 112, dito stoomende f 108 a 110, Moldau f 107 a 109, Bulgars f 109 a 110, Tigranoff f 100 a 104, Temirlik f 99 a 100, Petersburger f 99 a 105.

Gerst. Marianopol f 106, Taganrog f 100 a 104, Odesa stoomende f 99 a 100, Kertch do. f 100 a 101, Donau do. f 105 a 106.

Haver. Roval f 5.90 a 6, Libau f 5. a 5.75. Boekweit. State f 133 a 135, dito Nov.-afsl. f 132, Franche f 133 a 135.

Boekweitgruten. Grove Petersburger f 222 a 225, middl. do. f 200 a 202.

Voerewten. Petersburger f 4.70 a 4.90, mindere soorten f 4.40 a 4.60.

Mais. Bonte Amerik. f 98 a 100, do. do. stoomende f 94 a 96, do. do. Nov.-afsl. f 94 a 95.

Rotterdam, 18 Nov. Aanvoer 147 vette runderen, 73 vette kalveren, -nucht, dito, 1739

schapen 4 lammeren, 628 varkens, -biggen en -bekken.

ryna. Aocien puike kw. a . . . c., 1e kw. 65 a . . . c., 2e kw. 58 a . . . c., 3e kw. 54 a . . . c., ossen puike a . . . c., 1e kwal. a . . . c., 2e kw. 58 a . . . c., 3e kw. 52 a . . . c., sterren 1e kw. a . . . c., 2e kw. 50 a . . . c., kalveren 1e kw. 90 a . . . c., 2e kw. 80 a . . . c., 3e kw. 70 a . . . c., schapen 1e kw. 66 a . . . c., 2e kw. 56 a . . . c., 3e kw. 48 a . . . c., 2e kw. 36 a . . . c., 3e kw. 34 a . . . c.

Aardappelen. Westl. sand f . . . , dito klei f . . . , dito muisjes f . . . , Zeeuwse jammen f 1.70 a 2., do. blauwe f 1.70 a 2., Spaanse jammen f 2. a 2.50, Flakk. jammen f 1.70 a 1.80, Brielsche witte f 1.80 a 2.25, Gelderse blauwe f 1.90 a 2., dito kralen f 1.80 a 2., Zoetemelke kaas f 23.50 a 26., p. 50 kilo.

Aanvoer 7 partijjes. -partijje groote f . . . Schiedam, 18 Nov. Moutwijn f 10., Jenever f 14., Amsterdamsche proef f 15.50 per HL. zonder fust of belasting. Spoeling commissie f 1.50 per ketel.

Notering van den Branderbond. Moutwijn f 9 1/2 a f 9 3/4 per HL. zonder fust of belasting.

Bedegraven, 19 Nov. Kaas. Aanvoer 194 partijjes. Goudsche 1e soort f 25. a 26., 2e soort f 22. a 24., Derby 1e soort f 23.50 a . . . 2e soort f . . . , Edam 1e soort 29. a 30., per 50 kilo.

Tiel, 18 Nov. Onge jarige tarwe f 6.50 a f 7.50, nieuwe do. f 6. a 7.25, roode jarige tarwe f . . . , do. nieuwe f . . . , Rogge. oude f 3.75 a 4.25, nieuwe do. f 4.25 a 4.75, Gerst. winter f 3.25 a f 3.75, do. zomer f 3.25 a 3.75, wikkelen f 6. a 7., Haver f 2.50 a 3.50, Boekweit f . . . , Mais f 4. a f 5.25, Duivenboonen f . . . , Boonen f 5.75 a 6.75, Koolzaad f . . . , Walch. erwten f 7. a 9., Kroonervten f 10. a 12., Geele erwten f 5. a f 5.50, Geld. groene erwten f . . . , grauwe dito f . . . , Capucijner do. f 8. a f 10.50, Boter f 1.10 a f 1.40 per kil. Eieren per 26 stuks f 1.80 a f 2., Varkens f 9. a 30., Biggen f 4. a 8., Kampen, 18 Nov. Boter. Aangevoerd 250 vn. van 20 kil. en 160 vn. van 10 kil., benevens ruim 300 stuken van 1/2 kil., te zamen ruim 6750 kilo; dozelve gold per kil. f 0.95 a 1.05, per 10 kil. f 10.75 a 12., per 20 kil. f 21.50 a 24., 30 hekt. tarwe f 5.40 a f 6., 90 hekt. rogge f 4.20 a f 5., 10 hekt. Boekweit f 5. a f 6., 150 hekt. aardappelen f 1.50 a 2.25, friesche f 1.75 a 2.60 per hektol. 4000 stuks eieren, de 100 stuks f 5. a 6., Hooi, buiten f 10. a 11., binnen f 8. a f 9.50, Stroot f 9. a 10., -Schapen f . . . , Lammeren f . . . , biggen f . . . , Magere Varkens f . . . , -drachtige varkens f . . . , vette do. per kil. 30 a 35 c., nucht. kalveren f 5. a 8., graskalveren f . . . , 80 kippen f 0.60 a 1., konijnen 20 a 110 c., duiven a . . . c., alles per stuk.

Fransker, 18 Nov. Koeien f 100 a 210, Friesche graskalveren f 50 a 60, nuchtere kalveren f 4. a 14, varkens f 8. a 40., geiten f 1.50 a 6.50, vette schapen f 20 a 27., melk do. f 14 a 26., gaste do. f 16. a 22., lammeren f 9. a 20., per stuk; vette varkens 32 1/2 a 40 c., vette koeien 55 a 62 1/2 c., vette kalveren 52 1/2 a 70 c. per kil. Holl. koe-kalveren f . . .

Stroo. Voor handgedrocht: Rogge f 13. a 13.50, Tarwe f 13. a 13.50, Kanarie f 10. a 10.50, Haver f 12. a 12.50, Gerst f 10. a . . .

Huiden, kalveren f 1.50 a 1.75, schapen f 1.50 a 3.50, lammeren f 1.50 a 4. p. stuk, koe 14 a 15 c. per 1/2 kilo.

Wol 90 a 105 ct. per 1/2 kilo.

Kipeieren f 5. a 6. per 100 stuks.

Boter f 1.10 a 1.15 per kilo.

Granen. Haver witte, 50 kilo f 2.75 a 2.80, winter, 60 kilo, f 3. a 3.40, zomer, 60 kilo, f 3. a 3.80, Tarwe, witte, 75 kilo, f 4.70 a 4.80, do. roode, 75 kilo, f 4.45 a 4.55.

Boonen, platte f 4.25 a 4.60, twijfelaars f 4.25 a 4.70, Paarden f 4.50 a 4.80. Erwten, schokkers f 5. a 11., kl. kook f 7. a 8., voor f 4. a 5.,

Aardappelen. Munstersche f 2. a 2.20, Jammen f 1.20 a 1.80, Zaaiers f 0.90 a 1., Magnun Bonums f 1.10 a 1.20, Muizen f . . .

Sleuwtijk, 18 Nov. Magere varkens f . . . , biggen f 10. a 18., friesche schapen f 12. a 19., drentsche schapen f . . . , geiten f 5. a 8.20, kalde koeien f 135 a 165, vaarsen f 80 a 100, melkkoeien f 100 a 130, gaste do. f 100 a 110, pinken f 70 a 80, stieren f . . . , kalveren f 25 a 30, vette koeien 55 a 60 ct., do. varkens a . . . ct.

Granen. Rogge f 4. a 4.40, Boekweit f . . . , Haver f . . .

Beurs-Overzicht.

Er heerschte heden voor buitenl. Staatsfondsen over het algemeen een zeer flauwe stemming. Turkeche waarden werden in het bijzonder getroffen en sluiten merkbaar lager met aanbod voor Fransche rekening.

Mijwaarderen zwak.

Amerik. sporen merkbaar lager in sympathie met Londen en New-York.

Nat. Staatsfondsen waren meer aangeboden. Buitend. daalden 1/4 a 1 1/2.

Lager: Transvalia 10, Barge 1/4, N. Afrik. Handel 2, Deli Cult. 1/2, Senembah 2 1/2, Petroleum 3, Agoong 1.

Hooger: Ned. Amer. vaart 1/2, Deli mij 3, Rott. Lloyd 1, 3/4 Duinwater 1/2.

Binnenl. sporen voor Deli sporen 1 williger. Russische haw. Amerik. sporen 1/4 a 2 minder.

Wissel 12145, 1205, Coupons onveranderd. Budapest 101 1/2, 3/4, Rel. Z.-W. 15-15 1/4, Olie Hannover 98, 101, 101, Terminal 109 1/2, 110 1/2.

Prolongatie 3 pCt.

Scheepstijdingen.

BINNENLANDSCHE HAVENS.

Ymuiden, gearr. 18 Nov. Amy, (s) Novorotisk; Trevelth, (s) Taganrog; Amstelsloot, (s) Londen; European, (s) Hull; Sluight, (s) Krootstad; Mars, (s) Stettin; Urania, (s) Hamburg. 19 Nov. Mira, (s) Herneband; Addington, (s) Wyborg.

Vertrokken 19 Nov. Effie Gray, (s) Hull; Jacobus Johannes, Hartman, Suriname; Soes, (s) Stockholm.

Nieuwe Waterweg, gearr. 18 Nov. Maas, (s) Hamburg; Radlus, (s) Manchester; Baros, (s) Fiume; Avicmore, Strensen, Savannah; Suram, (s) Newyork. 19 Nov. Firdena, (s) Pomarom. Vertrokken 18 Nov. Mashona, Jones, Port Pirie. 19 Nov. Otis, (s) Sandswall.

BUITENLANDSCHE HAVENS.

Kaapstad, gearriveerd 17 Nov., Garth Castle, (s) Londen.

Odessa, vertrokken 13 Nov., Buckingham, (s) Amsterdam.

Gibraltar, gepasseerd 15 Nov., Mulgrave, (s) Kustende naar Amsterdam.

New-York, vertrokken 16 Nov., La Gascogne, (s) Havre.

Rafsf, vertrokken 15 Nov., Eastwood, (s) Amsterdam.

Aden, gepasseerd 17 Nov., Oceanien, (s) met de mails van Japan, China en Indië naar Marseille.

Havre, gearriveerd 17 Nov., La Touraine, (s) New-York.

Riga, vertrokken 18 Nov., Occident, (s) Amsterdam.

STOONVAARTBERICHTEN.

Lawoe, arriveerde 18 Nov. van Rotterdam te Batavia.

Salak, van Batavia naar Rotterdam vertrek 18 Nov. van Marseille.

Castor, vertrek 18 Nov. van Salonica naar Konstantinopel.

Junio, vertrek 18 Nov. van Cadix naar Barcelona.

Ondine, arriveerde 18 Nov. van Amsterdam te Hamburg.

Anchises, van Amsterdam naar Java vertrek 16 Nov. van Liverpool.

General, van Oost-Afrika naar Hamburg vertrek 16 Nov. van Lissabon.

WISSELKOERS.

AMSTERDAM, 19 Nov. 1895.

Londen Kort f 12.14 1/2 Geld.

Londen 2 m. a 12.05 Geld.

Petersburg 3 m. a Roebel.

Disconto 2 1/2 pCt.

Laatste Berichten.

Het voorloopig verslag der Eerste Kamer over de Indische begroting is verschenen.

Prijs van Coupons.				Prijs van Coupons.				Prijs van Coupons.			
Oostendijk Belgier.	21	—	—	Russische Pap. Roebel. f . . .	—	—	—	Spaans. Plaat. Binnenl. Juli. f 130	—	—	—
ditto Zilver.	21	—	—	Russische Pap. Z.R.B.	—	—	—	Amerik. Gouden Dollar . . .	24	—	—
Diversen in	11 1/2	—	—	Spaansche Plaat. Buitend. . . .	—	—	—	Esmerald, 18 Nov. Agio . . .	—	—	—
ditto met afdracht.	11 1/2	—	—	ditto ditto Juli.	47	—	—	op Pruisisch geld.	105	—	—
Portugeesche.	11 1/2	—	—	ditto ditto Binnenland.	47	—	—	Idem op papier.	105	—	—

AMSTERDAM, vertrek L. H.				pCt. vorige L. H.				pCt. vorige L. H.				pCt. vorige L. H.				pCt. vorige L. H.				pCt. vorige L. H.			
Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.			
Staatsleningen.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.			
EUROPA.				pCt.				pCt.				pCt.				pCt.				pCt.			
Nederland.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.				Koeers. Koeers. Koeers.			
Cent. Ned. Werk. Sch. 2 1/2				101				101				101				101				101			
ditto				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1892-93				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1893-94				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1894-95				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1895-96				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1896-97				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1897-98				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1898-99				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1899-00				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1900-01				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1901-02				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1902-03				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1903-04				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1904-05				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1905-06				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1906-07				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1907-08				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1908-09				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1909-10				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1910-11				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1911-12				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1912-13				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1913-14				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1914-15				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1915-16				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1916-17				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1917-18				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1918-19				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1919-20				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1920-21				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1921-22				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1922-23				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1923-24				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1924-25				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1925-26				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1926-27				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1927-28				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1928-29				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1929-30				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1930-31				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1931-32				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1932-33				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1933-34				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1934-35				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1935-36				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1936-37				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1937-38				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1938-39				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1939-40				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1940-41				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1941-42				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1942-43				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1943-44				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1944-45				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1945-46				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1946-47				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1947-48				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1948-49				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1949-50				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1950-51				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1951-52				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1952-53				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1953-54				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1954-55				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1955-56				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1956-57				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1957-58				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1958-59				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1959-60				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1960-61				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1961-62				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1962-63				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1963-64				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1964-65				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1965-66				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1966-67				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1967-68				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1968-69				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1969-70				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1970-71				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1971-72				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1972-73				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1973-74				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1974-75				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1975-76				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1976-77				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1977-78				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1978-79				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1979-80				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1980-81				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1981-82				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1982-83				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1983-84				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1984-85				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1985-86				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1986-87				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1987-88				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1988-89				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1989-90				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1990-91				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1991-92				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1992-93				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1993-94				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1994-95				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1995-96				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1996-97				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1997-98				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1998-99				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 1999-00				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2000-01				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2001-02				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2002-03				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2003-04				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2004-05				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2005-06				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2006-07				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2007-08				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2008-09				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2009-10				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2010-11				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2011-12				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2012-13				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2013-14				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2014-15				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2015-16				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2016-17				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2017-18				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2018-19				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2019-20				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2020-21				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2021-22				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2022-23				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2023-24				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2024-25				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2025-26				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2026-27				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2027-28				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2028-29				101				101				101				101				101			
Oblig. ditto 2029-30				101				101				101				101							

Het oorspronkelijk plan was dit werk te doen verschijnen in tien afleveringen elk van 48 bladzijden, tot den prijs van / 4.50.

De tiende van die beloofde afleveringen is verzonden.

Maar daarmede is het werk op verre na nog niet compleet.

Het soo voor den schrijver niet endoellijk geweest zijn de verdere stof zoo te bekrimpen en soo knoepet te behandelen, dat met een paar velen hoogstens met een geheele elfde aflevering, het boek compleet te krijgen was, in dien voege dat geen der intekenaren formeel eenige reclame had kunnen inbrengen.

Dat was echter beiden, schrijver en uitgever, de eer te na. Beiden getroosten zich liever aanzienlijke opofferingen dan een werk te leveren, dat wel rechtens aan de bepalingen voldeed, maar tot aanmerkingen recht van bestaan zou geven, waarvoor een goed auteur en een bekend uitgever zich niet redden moeten.

Nauwkeurige berekening deed zien dat het boek de elft grooter moest worden dan geraamd was, indien het zal beantwoorden aan de eischen, die het zichzelf in het eerste gedeelte gesteld heeft.

Er moeten dus nog vijf afleveringen elk van 48 bladzijden bijkomen.

Deze afleveringen worden aan de intekenaren gratis toegezonden.

Bovendien blijft echter — en dit is onverplicht — de gelegenheid tot uiteenkeopen open tegen de oude voorwaarden (betaling van 10 afleveringen / 0.45 = / 4.50 compleet) tot op den dag waarop de laatste aflevering verzonden wordt.

Daarna behoudt de uitgever zich voor den prijs te verhoogen.

Schrijver en uitgever vertrouwen dat deze gelegenheid om zelfzamen goedkoop een nieuw werk in besit te krijgen, niet vruchteloos zal aangeboden worden. De termijn is evenwel niet lang, zooals men ziet, slechts ongeveer 5 maanden, en het aantal nog beschikbare exemplaren is beperkt.

Dit werk zal spoedig meer en meer bijken een standaardwerk voor alle vrienden der Zending in Nederland te zijn.

De Uitgever,
J. A. WORMSER.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voornam J. J. ABEL & ZONNEN.